

A HÁZASSÁG *IN FAVOREM FIDEI* FELBONTÁSÁNAK 2001-ES NORMÁI ÉS A HITTANI KONGREGÁCIÓ GYAKORLATA*

Johannes FÜRNKRANZ

kánonjogász, a Hittani Kongregáció Házassági Szekciójának hivatalvezetője

Fordította: TÓTH Tamás

egyháztörténész, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára

Bevezető megjegyzések

Jelen cikk a nem szentségi házasságok *privilegium petrinum*¹ alapján történő felbontásának 2001-es normáit kívánja bemutatni. Kevésbé tudományos-elméleti, mint inkább gyakorlati-jogalkalmazói szempontból történik mindez, abban a reményben, hogy a

* A házasság felbontásának in favorem fidei eljárását legutóbb a: *Normae de conficiendo processu pro solutione vinculi matrimonialis in favorem fidei*. 2001. április 30. szabályozta. Ld. tk.: CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Documenta inde a Concilio Vaticano Secundo expleto edita (1966–2005)*. Città del Vaticano, 2006. Nr. 95. Magyarul: Janusz KOWAL: A házasság felbontása a hit javára. Budapest, Szent István Társulat, 2004. 127–134. [A továbbiakban: KOWAL (2004a)] A szöveg a következő tanulmány aktualizált változata: Johannes FÜRNKRANZ: Die Normen zur Eheauflösung in favorem fidei von 2001 und die Praxis der Kongregation für die Glaubenslehre. *De processibus matrimonialibus*, Vol. 23. (2016) [megjelent: 2018], 51–83.; fordította: Tóth Tamás.

Jelen tanulmány a gyakorlati útmutatását tekintve többször támaszkodik a következő cikkekre: J. J. KENNEDY: The Dissolution of Marriage in Favor of the Faith. New Norms Invite a New Look at our Practice. *CLSA Proceedings*, Vol. 67. (2005) 123–162.; valamint Uő.: Prassi ed orientamenti della Congregazione per la Dottrina della Fede. In: ASSOCIAZIONE CANONISTICA ITALIANA (a cura di): *Lo scioglimento del matrimonio canonico. Atti del XLIV Congresso Nazionale di Diritto Canonico (Assisi 3-6 settembre 2012)*. [Studi Giuridici 101] Città del Vaticano, 2013. 95–104.

¹ A tárgyalt jogintézmény, a *privilegium petrinum* elnevezéséhez ld. az alaptalan kifogások összefoglalásánál: Elmar GÜTHOFF: Das Privilegium Petrinum. Die Auflösung einer nichtsakramentalen Ehe durch Päpstlichen Gnadenakt. *De processibus matrimonialibus*, Vol. 9. (2002) 245–257., itt: 254–256. Ez a jogintézmény sem nem szorosabb értelemben vett privilégium, sem pedig péteri bibliai értelemben véve. Ennek ellenére széles körben elterjedt elnevezése miatt a következőkben így fogunk rá hivatkozni.

téma inkább gyakorlati aspektusokból kiinduló tárgyalása egy egyházi folyóiratban szolgálni tudja a tudomány és a kánonjogi gyakorlat kölcsönös gazdagodását.²

Bevezetésül egy statisztikai megfigyelés: az angolszász kultúrkörben³ az esetek gyakoriságát tekintve említésre méltó, hogy ugyanazon régió belül egy jelentős (és éveken keresztül ugyanúgy többé-kevésbé ugyanolyan számú) különbség figyelhető meg az egy egyházmegyére eső esetek számában (általában egy és húsz között). A nagyobb számok részben az egyházmegyei bíraskodás regionális voltára vezethetők vissza, részben pedig az egyházi jogilag képzett lelképásztorok jelenlétére, akik egy házasság felbonthatóságának lehetőségét felismerni és ajánlani tudják. Ehelyütt mutatkozik meg az a szükségszerűség, hogy a *privilegium petrinum*ra nem csak mint ritka jogintézményre vagy pasztorális kivételre lehet tekinteni, hanem ténylegesen mint egy segítségnyújtási lehetőségre pasztorálisan nehéz kapcsolati helyzetekben. Ezzel egyidejűleg azonban felismerhető az a dilemma, hogy ezt a segítségnyújtási lehetőséget úgy használjuk hatékonyan, hogy a *Normae* előszavával élve „Ecclesia [...] uti favens divortio exhiberetur.”⁴

A *privilegium petrinum* alapesetben

A *privilegium petrinum* a nem szentségi házasság felbontásának lehetősége, amely közvetve a *privilegium paulinum* alapján áll, ahogyan az az 1 Kor 7,15-ben található. Ennek alapfeltétele az, hogy

1. két megkereszteletlen házasságról van szó,
2. akik közül az egyik megtér,
3. a másik „különválík” tőle (vö. CIC 1124. k. 2. §).

Egy ilyen nem szentségi házasság a *privilegium paulinum* alkalmazásakor magától „felbomlik” (vö. CIC 1124. k. 1. §).

² *A fordító megjegyzése:* A tárgyalott kánonjogi eljárás tudományosan érdekes lehet a világi jogászok számára is annak speciális szabályai és sajátos ügyrendje miatt, továbbá azért is, mert az eljárás a polgári házassági bontóperre is figyelemmel van. Magyarországról kevés ilyen ügyet küldenek az illetékes szentszéki hatósághoz. Ennek részben nyelvi okai vannak, mivel az iratokat idegen nyelven kell benyújtani és az ehhez járulékosan kapcsolódó fordítások elkészítése az egyébként alacsony számú perköltséget jelentősen meg tudja emelni. Ehhez jön hozzá az is, hogy a vatikáni, ráadásul idegen nyelven folyó ügymenetben csak kevés kánonjogász mozog nagy biztonsággal, és ez nem feltétlenül bátorítja az egyházi bíróságot arra, hogy ezen a jogcímen indítsa el az ügyet. A harmadik ok, amiért nálunk egyelőre kevés az ilyen eljárás, az, hogy Magyarországon még ma is sok szülő keresztelteti meg újszülött gyermekét akkor is, ha egyébként csak távolról kötődnek egy-egy keresztény felekezethez. Mégis egyre nő azok száma, akik felnőtt korukban, esetleg egy sikertelen házassággal a hátuk mögött jutnak (vagy jutnának) el a kereszttség felvételéhez, illetve a kánoni házasságkötéshez, és csak ekkor szembesülnek azzal, hogy előző polgári házasságuk akadályként jelentkezik. Ez az eljárás egyes esetekben éppen ezen élethelyzetek kánonjogi rendezését segíthetné, ha ismernék és alkalmaznák.

³ Vö. ehhez az 1. függelék, ahol az utóbbi évek számadatai egymáshoz hasonlóak.

⁴ CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Normae, Praefatio*. A felbontás mint válasz kérdéséhez ld. még GÜTHOFF (2002) i. m. 253–254.

A *privilegium petrinum* kifejlődése ezt a lehetőséget szélesíti ki úgy,⁵ hogy végül a nem szentségi házasságok szélesebb körére is kiterjed a felbonthatóság, azonban az már nem „magától” következik be, mint a *privilegium paulinum* esetében, hanem kifejezetten pápai kegyelmi aktus révén nyerhető el.

Minden egyes lehetőség bemutatása, amelyekben a *privilegium petrinum* alkalmazható, azok nagy száma miatt csak nagyon nehezen megoldható.⁶ Ehelyett itt öt sarokpontot emelünk ki, amelyekre a 2001-es norma a házasság *in favorem fidei* felbontásának eseteit jellemzi:

1. Az első házasságban (amelyik felbontásra kerül) legalább egy keresztleetlen fél van,
2. a második házasságban (amelyik elismerésre kerül) legalább egy katolikus fél van.

E két fő jellemzőn túl van három⁷ másik kizárási feltétel, amelyeket alapjaiban a következőképpen írhatunk körül:

1. Egy házasság *in favorem fidei* felbontása kétszer egymás után nem lehetséges (vö. *Normae*, Art. 6);
2. Valláskülönbség akadálya alóli felmentés kétszer egymás után nem lehetséges (vö. *Normae*, Art. 7);
3. A házasság kudarcának felelőssége nem terhelheti elsősorban az új partnereket [vö. *Normae*, Art. 4 (2)].

A házasság *in favorem fidei* felbontására irányuló közigazgatási eljárás lényegében arra szolgál, hogy igazolja, megvannak-e ezek a feltételek. A következőkben ezért az eljárás rövid bemutatása következik.

I. Az eljárás egyházmegyei szakasza (*Normae*, Art. 3)

A *favor fidei* eljárás vizsgálatát a megyéspüspökök, illetve a vele jogilag egyenlő elbírálás alá eső személyek, így például az eparchiális püspökök végezhetik.⁸

⁵ A nem szentségi házasságok felbontási lehetőségeinek kiterjesztése történetéhez ld. GÜTHOFF (2002) i. m. 248–252.

⁶ A szakirodalomban megtalálhatóak az egyes lehetőségekből keletkező esetek részben listák [vö. L. SABBARESE: La procedura per lo scioglimento del matrimonio in favorem fidei. In: GRUPPO ITALIANO DOCENTI DI DIRITTO CANONICO (a cura di): *Il diritto nel mistero della Chiesa. IV. Prassi amministrativa e procedure speciali*. Città del Vaticano, 2014. 225–253., különösen 251–253.], részben táblázatok [vö. J. PUDUMAI DOSS: Some Special Marriage Procedures. Legislation and Praxis. *Iustitia – Dharmaram Journal of Canon Law*, Vol. 4. (2013) 183–222., különösen 204–206.] formájában.

⁷ A *Normae*, Art. 4 (1) feltétele (a házasság helyreállításának lehetetlensége) ebben a rövid felsorolásban nem jelenik meg külön, mivel az *in favorem fidei* házassági ügyeknél a házasság általában már végleg kudarcba fulladt, és egy új partner jelentkezett házasságkötésre.

⁸ A továbbiak tárgyalása során a *püspök* kifejezés alatt ezt a tágabb értelmezést értjük (vö. CIC 381. k. 2. §). Az illetékesség közelebbi megfogalmazása (pl. a CIC 1673. kánonban található bírósági házassági eljárás analógiájára) nem érinti a 2001-es *Normae*-t, így a Hittani Kongregáció sem követeli meg [vö. még Janusz KOWAL: Nuove „Norme per lo scioglimento del matrimonio in favorem fidei”. *Periodica*, Vol. 91. (2002) 459–506., különösen 491.; KOWAL (2004a) i. m. 64–65.]. Ferenc pápa *Mitis Iudex Dominus*

1. Az eljárás öt sarokpontja

1.1. Legalább az egyik fél keresztleetlen

Az, hogy legalább a felek egyike keresztleetlen legyen, a *Normae*, Art. 1 szerint alapvető szükségszerűség ahhoz, hogy a *privilegium petrinum* alkalmazható legyen.

„Egy olyan házasságot, amelyet olyan felek kötöttek, akik közül legalább az egyik nincs megkeresztelve, a pápa a hit javára (*in favorem fidei*) felbonthatja...”

Majd egy mellékmondat kiegészíti:

„...amennyiben a házasságot még nem hálták el, miután mindkét házastárs részvételével a keresztségben.”

Ez a rendelkezés lehetőséget hagy arra, hogy a felek keresztségét követően is a hit privilégiuma alá eső módon felbontható maradjon a házasság, amennyiben azt mindkettőjük keresztségét követően nem hálták el. A gyakorlatban az így felbontandó házasságok többsége egy keresztleetlen és egy megkeresztelt fél között áll fenn: a házasság nem sikerült, a polgári válást és hosszabb különélést követően a keresztleetlen fél megkapja a keresztséget, majd végül kérelmet nyújt be az *in favorem fidei* felbontáshoz. Az el nem hált házasság szükséges bizonyítékát itt általában az szolgáltatja, hogy a keresztség előtt tartósan és nyilvánvalóan különváltan éltek.⁹

A meg nem kereszteltség alapvető feltételének teljesítése kapcsán merül fel azonban egy technikai alapprobléma: hogyan bizonyítható, hogy valami – jelen esetben a keresztség – *nem* történt meg?¹⁰ A *favor fidei* eljárás is megkívánja a morális bizonyosságot a szükséges feltételek tekintetében, mivel *omne prudens dubium amoveatur* (*Normae*, Art. 16 § 1).¹¹ Ebben az összefüggésben a *Normae*, Art. 13 arra hívja fel

Jesus motu proprio rendelkezése [2015. augusztus 15. *AAS*, 107 (2015) 958–970.] és az abban meglévő újítás a mostani CIC 1672. kánonra vonatkozóan 2015. december 8-tól kezdődően mégis oly mértékben csökkentette ennek a relevanciáját, hogy a bírósági eljárásban is a felperes lakóhelye szerint kell megállapítani az illetékességet.

⁹ Az illetékesség és az eljárás megválasztásának kérdéséhez, mindenekelőtt az el nem hált házasságok esetében, ld. SABBARESE (2014) i. m. 246–247.; Janusz KOWAL: Le Norme per lo scioglimento del matrimonio in favorem fidei. Parte procedurale. *Periodica*, Vol. 93. (2004) 265–325., különösen 297–298. [a továbbiakban: KOWAL (2004b)]; KOWAL (2004a) i. m. 64–65.

¹⁰ Már az első jogi, zenei és irodalmi német nyelvemlék hozza [C. SCHMITZ-SCHOLEMANN: Im Namen der Robe – das Bild des Richters in Oper und Literatur. In: H. WEBER (hrsg.): Literatur, Recht und Musik. Tagung im Nordkolleg Rendsburg vom 16. bis 18. September 2005. *Forum Juristische Zeitgeschichte*, Vol. 17., Berlin, 2007. 11–47., különösen 13.] – Walther von der Vogelweide (†1230 körül) maró megjegyzései (ún. Atze-Sprüche) – egy negatív tény bizonyíthatóságának problémáját: „ich swer mit beiden handen, / daz si sich *niht* erkanden, / ist ieman der mir stabe?” (idézve a 12. oldalon, saját kiemelés).

¹¹ Vö. XII. PIUSZ: Allocutio ad Praelatos Auditores ceterosque Officiales et Administros Tribunalis S. Romanae Rotae necnon eiusdem Tribunalis Advocatos et procuratores, 1942. október 1. *AAS*, Vol. 34.

konkretizáló módon figyelmet, hogy a felek kijelentései önmagukban nem bírnak teljes bizonyító erővel, ha azokat más olyan elemek nem erősítik meg, amelyek révén létrejön az erkölcsi bizonyosság.¹²

A 2001-es *Normae* bizonyító elemeket kér:

1. Tanúvallomások

A tanúk *kiválasztására* a *Normae*, Art. 16 § 2 ad néhány utalást.

Lehetséges tanúkként megnevezhetőek elsősorban a keresztleetlen fél szülei, vérrokonai vagy olyan személyek, akik „gyermekkorában a közelében voltak és egész életét ismerik”.

A tanúvallomás *tartalmára* vonatkozóan a *Normae* nem csupán a keresztség meg nem történte tényére szorítkozik, hanem kifejezetten több pontban felsorolja, mire kell a tanúknak (de a feleknek is) válaszolnia:

- a) a meg nem kereszтелtség (*Normae*, Art. 16 § 3),
- b) a körülmények, amelyek a kereszтелség hiányára utalnak (*Normae*, Art. 16 § 3),
- c) a házasságot nem hálták el mindkét fél esetleges kereszтелségét követően (*Normae*, Art. 17 § 1),
- d) a házasság sikertelenségének oka [*Normae*, Art. 18 § 2; vö.: Art. 14 (2)],
- e) esetleges gyermekek és az ő vallásos nevelésüknek további biztosítására irányuló fáradozások (*Normae*, Art. 20 § 1),
- f) esetleges erkölcsi vagy polgárjogi kötelezettségek a megidézett fél és/vagy a közös gyermekek irányában (*Normae*, Art. 20 § 2),
- g) a megidézett fél jelenlegi életállapota (*Normae*, Art. 18 § 2),
- h) a házasság helyreállításának lehetősége [*Normae*, Art. 4 (1)].

A felek és tanúk vallomásainak átfogó összképet kell adniuk a kereszтелégi státuszról és a kapcsolat alakulásáról.

2. Kutatás kereszтелései anyakönyvekben (*Normae*, Art. 16 § 4).

3. Házasságlevél (*Normae*, Art. 16 § 5), amennyiben kánoni házasságkötésről volt szó.

Más bizonyító elemek is alátámaszthatják a hiányzó kereszтелég állítását. Ezért az egyházmegyei aktákhoz csatolhatóak olyan dokumentumok is, amelyekben a nem keresztény vallásokhoz való tartozás tűnik ki, így nem keresztény beavató szertartásokról készült képek vagy hasonló anyagok.

(1942) 338–343, Nr. 5: „Primieramente deve in tutti i casi accertarsi, se si abbia in realtà una certezza morale oggettiva, se cioè sia escluso ogni ragionevole dubbio circa la verità.”

¹² Csak érintőlegesen említjük helyütt a felek kijelentéseinek értékelési normáit egy, a CIC 1678. k. 1. § szerint lefolytatott házassági semmisségi perben, amelyet Ferenc pápa 2015. augusztus 15-ös *Mitis Iudex Dominus Iesus* motu proprioja szabályoz.

1.2. A Katolikus Egyházhhoz való tartozás legalább az egyik jövőbeli partner részéről

A Katolikus Egyházhhoz való tartozás olyan elem, amely megalapozza az Egyház eljáráshoz való illetékességét: a cél a *favor fidei*, tehát a katolikus hit előnyben részesítése.

Általában ezt a bizonyítékot dokumentumnak kell alátámasztania (*Normae*, Art. 22 § 2), ennek helyettesítésére vizsgálóbíró alkalmazhatja a CIC 876. kánont.

Egyetlen kivételt a keresztség szükségszerű megléte alól az jelent, ha olyanról van szó, aki kérte a keresztséget, azaz egy bekövetkező keresztség szolgáltatja a házasság felbontására vonatkozó kérelem okát. A keresztségre készülő állapotának megállapítására itt értelemszerűen egy egyházi hivatali állásfoglalásra kerül sor, amely a jövőbeni partner (*Normae*, Art. 22 § 1) hitgyakorlatára vonatkozik. Ebben az esetben is általában szükséges a pápai kegy megadásához, hogy a keresztség felvételére a házasság megkötése előtt kerüljön sor (*Normae*, Art. 8).

Keresztség (megtérés) esetében az elhatározás közelebbi okaira is rá kell kérdezni (*Normae*, Art. 21), mivel ez is alátámasztja a döntés komolyságát, ahogyan a *Normae*, Art. 7 § 3 kifejezi.

1.3. Az *in favorem fidei* eljárás sorozatos alkalmazásának tilalma (*Normae*, Art. 6)

A *Normae*, Art. 6 kijelenti:

„Ha egy házasságot megkötöttek vagy érvényesnek nyilvánítottak, miután egy korábbi házasságot a hit javára (*in favorem fidei*) már felbontottak, úgy ezen házasság felbontásáért már nem lehet folyamodni, és azt a Hittani Kongregáció elé sem lehet terjeszteni.”

Ez a tiltás a hit javára történő felbontások *sorozatoss* kombinálására vonatkozik, azaz egy olyan házasság felbontására, amelyet már egy korábban megkötött házasság *in favorem fidei* felbontása révén kötöttek. A megadott felmentés kivételes karaktere válik ezáltal nyilvánvalóvá.

Ezzel szemben lehetséges marad a felbontások *párhuzamos* kombinálása: minden további nélkül lehetséges, hogy két személy korábbi, nem szentségi házasságának felbontásáért folyamodjék, hogy egymással kánoni házasságra léphessenek.

1.4. A valláskülönbség akadályá alóli felmentés sorozatos megadásának tiltása („doppio DC”, *Normae*, Art. 7)

A *Normae*, Art. 7 1. és 2. § kimondja:

1. § Egy nem szentségi házassági kötelék felbontási kérelme, amelyet valláskülönbség akadályá alóli felmentéssel kötöttek, akkor nyújtható be a pápának, ha a katolikus fél megkeresztelt személlyel kíván házasságra lépni.

2. § Ugyanebben a helyzetben akkor nyújtható be a kérelem a pápának, ha a kereszteltnél fél fel szeretné venni a keresztséget, és az új házasságot megkeresztelt partnerrel szeretné megkötni.

Mindkét, a *Normae*, Art. 7 szerinti esetben a Hittani Kongregációban a „doppio DC” címszavat használják: a két paragrafust akként lehet összefoglalni, hogy egy nem szentségi házasság, amelyet a valláskülönbség akadályá alóli felmentéssel (*disparitas cultus*, DC) kötöttek, csak akkor bontható fel *in favorem fidei*, ha a most megkötendő házasság alól nem kell újra felmentést kérni a valláskülönbség akadályá alól, azaz

- a) az első házasságból érkező katolikus partner most egy megkeresztelt személlyel akar házasságot kötni (1. §), vagy
- b) az első házasságból érkező keresztleetlen fél a keresztség felvételét követően egy megkeresztelt partnerrel kíván házasodni (2. §).

A Hittani Kongregáció ezt az előírást (vagyis a negatív válaszában, ha egy ilyen esetet mégis beterjesztenek) általában azzal indokolja, hogy *vitandum novum matrimonium pariter solubile*.¹³

1.5. A házasság helyreállíthatósága és a kudarcért való felelősség [*Normae*, Art. 4 (1)]

A házastársi közösség helyreállítására való törekvés [*Normae*, Art. 4 (2)] azon *favor* kifejeződése, amelyet egy egyházi rendben a meglévő házasság élvez. A gyakorlatban a kudarcot vallott házasság helyreállíthatósága legtöbb esetben már olyannyira kizárt, hogy a házassági felbontási kérelemmel együtt az új partner is bemutatásra kerül.

A házasság kudarcáért való felelősség kérdése [*Normae*, Art. 4 (2)] sok esetben nem válaszolható meg teljes részletességgel. A harmadik felet érintően lehetséges már a megismerkedés időpontjából adódóan a büntelenség megállapítása. Mindenesetre a *Normae*, Art. 4 (2) előírása azt a benyomást kívánja kizárni, mintha az Egyház felelőtlen házassági magatartást nézne el és híveinek második házassága érdekében erkölcsi alapértékektől tekintene el.

2. A *favor fidei* eljárás formai követelményei

2.1. A felek és tanúk kikérdezése

A tanúk kihallgatásának formai követelményeire a *Normae*, Art. 14 és az Art. 15 § 1 vonatkoznak, ahol több elem is felsorolásra kerül:

1. A kihallgatást a vizsgálóbíró vagy ügyhallgató vezeti jegyző jelenlétében, a kötelékvédőt meg kell idézni (*Normae*, Art. 14 § 1).
2. A tanúvallomást rendszerint eskü alatt teszik (*Normae*, Art. 14 § 2).

¹³ Az újabb, *dissolutio in favorem fidei* felbontás révén bekövetkező házasság a fentebb már tárgyalt *in favorem fidei* sorozatos felbontás tilalma (*Normae*, Art. 6) alá esne. A *Normae*, Art. 7-ben olyan tényállás figyelhető meg, amely szerint egy nyilvánvalóan *favor fidei*-nek tűnő konstellációnak a 2001-es *Normae* nem kedvez. Egy, a keresztleetlen fél oldaláról jelentkező *favor*-ról van szó, aki katolikussal kötött első házasságot és most szeretné felvenni a keresztséget, egyúttal pedig az időközben bekövetkezett második, keresztleetlen partnerrel kötött polgári házasságát szeretné érvényessé nyilváníttatni. Ez az eset nyilvánvalóan ellentmond a *Normae*, Art. 7 § 2-nak, mivel az a keresztleetlen fél megtérése esetében kifejezetten egy megkeresztelt partner meglétének feltételét szabja.

3. A kihallgatás alapját egy kérdőív képezi, amelyet a vizsgálóbíró vagy akár a kötelékvédő állított össze. Ha a kihallgatás során szükségesnek tűnik, a vizsgálóbíró, illetve ügyhallgató további kérdéseket tehet fel (*Normae*, Art. 14 § 3).

Ilyen kiegészítő kérdéseket főleg akkor lehet feltenni, ha a kérdésre adott válasz fontos részleteket nem tisztáz, vagy ha váratlanul új kérdések vagy körülmények bukkannak fel, amelyek tisztázása a helyzet egészének tisztázásához hozzájárul.

4. A kihallgatásról jegyzőkönyvet kell készíteni, amelyet a tanú, a vizsgálóbíró vagy ügyhallgató, illetve a jegyző is aláír (*Normae*, Art. 14 § 4).

A jegyzőkönyvnek nem kell szükségszerűen a kihallgatást szó szerint visszaadnia, de túl tömör sem lehet. A fontos kijelentéseknek végeredményben közepes részletességgel kell a felvett jegyzőkönyvben megjelenniük.

5. Ha az egyik fél vagy tanú nem akar a bíróság előtt megjelenni, vagy a körülmények nem teszik azt lehetővé, a kihallgatást más megfelelő helyen is le lehet folytatni, ha a kijelentések hitelessége megfelelően garantálható (vö. *Normae*, Art. 15 § 41; *Megjegyzések*, Nr. 7).

A *Normae*, Art. 15 § 2 azt az esetet szabályozza, ha a megidézett fél távol marad az eljárástól. Mivel a megidézett félnek joga van részt venni az eljárásban (*Normae*, Art. 12 § 2), lehetőség szerint be kell idézni és ki kell hallgatni,¹⁴ a távolmaradásról a jogi normák szerint kell nyilatkozni, és azt az aktákhoz csatolni kell.

A 2001-es *Normae* csak az eljárástól való távolmaradás jegyzőkönyvezésének záró lépését rögzíti. A nyilatkozattétel feltételeire vonatkozóan a bírósági eljárás analóg szabályozását kell alkalmazni, egészen pontosan a CIC 1592. kánonját, illetve a *Dignitas connubii* (DC) rendelkezés 132. és 138. pontját. A jelzett szabályozás három törvényes okot ismer a távolmaradás okaként: a megidézett fél *megtagadja* a részvételt, vagy *nem képes* részt venni benne, vagy *lehetetlen fellelni*. Bizonyos esetekben *az idézés erkölcsi lehetetlensége* is lehetséges (például a kérelmező testi épségének vagy az életének veszélyeztetése, amelyet ez kiválthat) és magyarázhatja a távolmaradást. Ezzel szemben felmerülhet az a kérdés, hogy a tanúvallomástól való eltekintést tisztán gazdasági okok magyarázhatják-e. A Hittani Kongregáció szerint a fél joga, hogy részt vegyen az eljárásban, magasabb rendű.

Az eljárás aktáinak, amelyeket beküldenek a Kongregációnak, végül is nem csupán a beidézett fél távolmaradásának tényszerű dokumentációját kell tartalmaznia, hanem a távolmaradásról szóló formális nyilatkozatot is.

¹⁴ Már: L. A. SENECA: *Medea*, 2, 2, 199-200: „Qui statuit aliquid parte inaudita altera, aequum licet statuerit, haud aequus fuit.”; A. AUGUSTINUS: *De duabus animabus*. Corpus Scriptorum Ecclesiasticorum Latinorum 25/1, 22: „Audi partem alteram”.

2.2. Dokumentumok

A felek és tanúk kikérdezését okirati bizonyító elemeknek kell kísérniük. A keresztlé-
si anyakönyvek kutatási eredményei (*Normae*, Art. 16 § 4) és a házasságlevél (*Normae*,
Art. 16 § 5) mellett a továbbiaknak kell meglenniük:

1. A felek keresztlevelei és adott esetben a megtérésről szóló igazolás (*Normae*,
Art. 22 § 2), amely mellett a felek jelenlegi életállapotát bizonyító dokumentá-
ció is hasznos, ha azok *mostanában* lettek kiállítva.
2. A felek válási ítélete: a *Normae*, Art. 19 § 1 nem kér kifejezetten házasságle-
velet, de az a dokumentáció teljességéhez a gyakorlatban leginkább hozzátar-
tozik, és a Kongregáció is szívesen nyugtázza a meglétét.
3. Polgári és egyházi dokumentáció a jövőbeni partnerek esetleges további há-
zasságkötéseivel kapcsolatban, a válást kimondó ítélet és egyházi semmisségi,
illetve különválási nyilatkozat, vagy halotti anyakönyvi kivonat (*Normae*, Art.
19 § 2).
4. A *Normae* nem kéri kifejezetten házasságlevél csatolását itt sem, általában
azonban megvan.
5. Ha azért nyújtják be a felbontási kérelmet, mivel egy nem katolikus féllel sze-
retnének házasságot kötni vagy azt érvényesnek nyilváníttatni, biztosítékot
kell aláírniuk (*Normae*, Art. 5).

A partnerek ezen ígéretét kötelező érvénnyel kell megfogalmazni, úgy mint
egy szabályos vegyesházasság esetében [vö. CIC 1125. k. (1) és (2)]. Az *in
favorem fidei* házasság felbontás esetében kifejezetten a katolikus hit érdeké-
ben adott kegyről van szó (és ezzel együtt nem csupán a házasságkötés jogá-
nak gyakorlásáról, vö. CIC 1058. k.).¹⁵

6. Amennyiben egy újabb házasságkötést kíséreltek meg, a megfelelő okiratot
csatolni kell (vö. *Normae*, Art. 12 § 1).

2.3. A hivatalból történő eljárás lépései

2.3.1. Egyházmegyei bizottság felállítása (*Normae*, Art. 11)

A *favor fidei* eljárás lefolytatása alapvetően a püspök feladata, akit ténykedésében jegy-
ző és kötelékvédő segít; a püspök azonban kérheti (és a legtöbbször kéri is) vizsgálóbíró
segítségét (*Normae*, Art. 11 § 1). A vizsgálóbíró a kötelékvédőhöz és a jegyzőhöz ha-

¹⁵ Ehhez a különbséghez lásd közelebbről: Z. PILAT: *Rilevanza giuridica delle interpellazioni e delle
cauzioni nello scioglimento del matrimonio*. [Tesi Gregoriana – Serie Diritto Canonico 79] Roma,
2007. 229–230.; M. GRAULICH: Le garanzie o „cauzioni“ nel contesto del matrimonio misto e dello
scioglimento del matrimonio in favorem fidei. In: J. PUDUMAI DOSS – M. GRAULICH (a cura di): *Iustitiam
et Iudicium facere. FS S. Ardito*. [Questioni di Diritto Canonico 7] Roma, 2011. 165–188., különösen
180–184.

sonlóan az eljárás megkezdése előtt ki kell nevezni,¹⁶ ennek okiratait pedig az aktákhoz csatolni kell (*Normae*, Art. 11 § 2).

Az is lehetséges, hogy valaki erre a feladatra általános és tartós kinevezést kapjon. Egyes egyházmegyékben a püspök a kinevezési jogkört delegálta, például a bírósági helynöknek. Ezekben az esetekben a delegálási jogkörrel szóló okiratot is csatolni kell.

Némely esetben indokolt ügyhallgató vagy megbízott bevonása egy vagy több kihallgatásba.¹⁷ A bírósági eljárásban részt vevő ügyhallgatóra vonatkozó szabályok (CIC 1428. k., DC 50–51.) analóg módon alkalmazandók itt is. Ezt a kinevezést is dokumentálni és csatolni kell.

2.3.2. A helyi plébános jelentése (*Normae*, Art. 21 § 2, Art. 22 § 1)

A *Normae*, Art. 21 § 2 kifejezetten a plébánost nevezi meg, akinek a tanúságát kéri a keresztség okáról és a felek integritásáról – nyilvánvalóan a felnőtt keresztséggel kapcsolatos helyzetről és feltehetőleg a keresztség és a *favor fidei* eljárás közt eltelt időről van szó. A felek vallásgyakorlásáról szóló beszámolót is, még ha azt a *Normae*, Art. 22 § 1 kifejezetten nem is kéri, általában és értelemszerűen a helyi plébános állítja ki.

A *Normae*, Art. 22 § 1 a mindkét félre vonatkozó információkról szól. Még ha az új partnerek egyike nem is katolikus, az ő katolikus vallásgyakorlathoz való viszonya, esetleges részvétele releváns az eljárásban. Ha az egyik, vagy mindkét fél a katekumenátus vagy megtérés útján jár, azt is meg kell említeni.

2.3.3. A vizsgálóbíró jelentése

Mielőtt a vizsgálóbíró továbbadná az aktát a kötelékvédőnek, összegző jelentést állít össze. A Hittani Kongregáció számára ez a jelentés főként akkor hasznos, ha nem csupán a tényeket és bizonyítékokat foglalja össze, hanem az eljárás minden sajátosságát megemlíti és megokolja akkor is, ha például az eljárás bizonyos lépései gyakorlati okokból nem voltak végrehajthatók stb. A

¹⁶ KOWAL (2004b) i. m. 275. Arra hívja fel a figyelmet, hogy *Normae*, Art. 11 § 1 *personae* és már nem *virii ecclesiastici* kifejezést használja.

¹⁷ Vö. ehhez: FERENC pápa: *Allocutio ad participes cursus de praxi canonica* Tribunali Sacrae Romanae Rotae provecti, 2014. november 5. *AAS*, Vol. 106. (2014) 864–865., különösen 864.: „Un esempio: il Tribunale interdiocesano di Buenos Aires, non ricordo ma credo che, in prima istanza, abbia 15 diocesi; credo che la più lontana sia a 240 km... Non si può, è impossibile immaginare che persone semplici, comuni vadano al Tribunale: devono fare un viaggio, devono perdere giorni di lavoro, anche il premio [...] tante cose [...]” További szakirodalom a fiatal, növekedésben lévő részegyházak bíró gyakorlatának kihívásaira: G. M. COLOMBO: *Un’esperienza d’Africa. La Dignitas connubii alla prova in una realtà di Chiesa giovane. Periodica*, Vol. 104. (2015) 545–562., különösen 552., 5. jegyzet: „Ascoltare un teste o una parte ha significato, nella realtà africana, che il parroco, o un altro sacerdote, nominato uditore ad actum, facesse ripetuti e a volte difficili spostamenti nell’entroterra del Paese, per raggiungere villaggi lontani e non sufficientemente collegati da mezzi di comunicazione, nella speranza di trovare in loco la persona desiderata. In alcune cause, in cui si trattava della parte convenuta o di un teste importante per la soluzione della causa, ciò ha significato diversi mesi di attesa. La collaborazione dei sacerdoti è risultata molto preziosa, anche a costo di notevoli sacrifici in termini di tempo e mezzi.”

Kongregációnak így nem kell feltételezésekre hagyatkoznia vagy az eljárást késleltetve még kérdéseket feltennie, hanem a vizsgálóbíró megalapozott véleményét követheti.

2.3.4. A kötelékvédő kifogásai (*Normae, Art. 23*)

A kötelékvédő feladata a felbontási eljárásoknál – eltérően a semmisségi eljárástól, amikor a házasság érvényessége mellett kell érvelnie – inkább az, hogy azokat az okokat keresse, amelyek a felbontás ellen szólnak: konkrétan a hiányzó erkölcsi bizonyosságot a hiányzó keresztségről, vagy más szükséges feltételek, pl. jogi előírások be nem teljesüléséről.

2.3.5. A püspök votuma (*Normae, Art. 24*)

A püspök véleményével a rábízott részegyház pásztori feladatát látja el. Ténylegesen a *favor fidei* eljárásban illetékesség címén jár el még akkor is, ha a konkrét vizsgálatot nem személyesen ő maga folytatta le.

Ennek megfelelően a püspöki votumnak máshol van a súlypontja, mint a vizsgálóbíró jelentésének: utóbbi elsősorban jelentés az eljárás lefolytatásáról és az eljárásból származó tartalmi ismeretekről, míg a püspöki vélemény a jelentésben foglalt elemekre támaszkodva ugyan, de elsősorban a hit javára megadható házassági felbontás lelkipásztori szempontjait helyezi előtérbe.

A *Normae, Art. 24* kifejezetten megemlíti a votum következő részeleit:

- a szükséges feltételek teljesülése,
- vegyesházasság esetén a biztosítékok megléte,
- annak ismerete, hogy az új partnerek megkíséreltek-e már házasságkötést vagy együtt élnek-e,
- a felbontás mellett hozott érvek.

A *Normae, Art. 9* ezen túl arra vonatkozóan is jelzést kér, ha a házasság felbontása valahol botránnyal okozhat.

2.3.6. Az akták összeállítása, hitelesítése és küldése

A „*Megjegyzések az in favorem fidei eljárás dokumentálásának és lefolytatásának szempontjaihoz*”¹⁸ című segédletben a Hittani Kongregáció az akták következő felosztását javasolja:

1. Összefoglaló
2. Kérelem
3. A bizottság tagjai

¹⁸ Ezt a segédesszközt a Hittani Kongregáció adta ki 2002-ben (vö. KOWAL (2004b) i. m. 269., 10. jegyzet, hivatkozással a következőre: *L'Attività della Santa Sede*, 2002. 691). A dokumentum szövege olaszul megjelent: *Periodica*, Vol. 93. (2004) 320–325.; angolul: *Roman Replies and CLSA Advisory Opinions*, Vol. 20. (2004) 65–69.; magyar fordítás a cikkben: II. függelék.

4. A kérelmező és a beidézett fél kijelentései
5. A tárgyhoz tartozó dokumentumok és a keresztelési anyakönyvekben végzett kutatások eredményei
6. Tanúk vallomásai
7. A harmadik fél kijelentései és a vonatkozó dokumentumok
8. A felek vallásgyakorlására vonatkozó irat
9. A vizsgálóbíró állásfoglalása
10. A kötelékvédő állásfoglalása
11. A püspök votuma
12. Az akták hitelesítése
13. Tartalomjegyzék

Ezt követően az akták Hittani Kongregációba továbbításához három teljes másolatot kell készíteni (*Normae*, Art 13 § 2, Art. 25 § 1).¹⁹ További dokumentáció felmerülése esetén, kivéve, ha kifejezetten másként kérik, elegendő *egyetlen* példányt küldeni.

A *Normae*, Art. 25 § 1 azt sugallja, hogy a kéziratos részek géppel írt átiratát küldjék el, hiszen az akták tanulmányozásakor a kéziratos részek (pl. a tanúk írásbeli kijelentései; *Normae*, Art. 15 § 1) nagyon megnehezítik azon munkatárs feladatát, akinek az akta munkanyelve nem anyanyelve.

A *Normae*, Art. 13 § 1 rendelkezése szerint a dokumentumokat vagy eredetiben kell csatolni az aktákhoz, vagy a jegyző által hitelesített másolatban. Végül a jegyzőnek az akták összességét hitelesítenie kell (*Normae*, Art. 13 § 2): megszámozza az oldalakat és hitelesítő jelzéssel látja el azokat (CIC 1472. k. 2. §). Az egyes lapokat úgy kell bekötni, hogy azokat ne lehessen később összecserélni. Ezen túl szükséges, hogy készüljön egy, az akták hitelességét bizonyító záró dokumentum, amely az oldalszámot is tartalmazza.

A *Normae*, Art. 25 § 1 index (tartalomjegyzék) és összefoglaló csatolását is kéri. Az összefoglaló segítségül szolgál a Hittani Kongregáció számára,²⁰ amelynek elkészítése az akták teljességének felülvizsgálatát is segítheti az elküldés előtt.

II. Az eljárás római szakasza

A *favor fidei* eljárás esetén a Hittani Kongregáció hivatott eljárni,²¹ egészen pontosan a Kongregáció házassági ügyekkel foglalkozó szekciója (*Ufficio Matrimoniale*).²² A szekció jelenleg három munkatársból áll (két pap és egy világi nő), és az In favore fidei

¹⁹ Ebben különbözik a házassági szekció és a fegyelmi szekció eljárásrendje a *delicta graviora* eseteiben, ott ugyanis csak egy példányt kell beküldeni.

²⁰ Vö. III. függelék. Ez az űrlap, ahogyan a *Normae*, Art. 5 szerinti biztosítékokra vonatkozó űrlap is letölthető, illetve maga a *Normae* is olvasható a Hittani Kongregáció többnyelvű honlapján (<http://www.doctrinafidei.va>).

²¹ *Pastor bonus*, 53.

²² Vö. *Regolamento proprio della Congregazione per la Dottrina della Fede*, 1995. október 22., Art. 10, 3°: „L’Ufficio Matrimoniale si occupa di quanto concerne il ‘privilegium fidei’. Si interessa delle cause di scioglimento di matrimonio ‘in favorem fidei’ e, conseguentemente, dei dubbi circa la validità del battesimo e, d’intesa con l’Ufficio Dottrinale, di altri aspetti del vincolo matrimoniale legati alla validità del Sacramento.”

házassági felbontási eljárásokra létrehozott különleges bizottságban, külső egyházi szakértők segítségével vizsgálja az ügyeket.²³

Az akták beérkezését követően a házassági szekció egy e-mailt küld az egyházmegyének, amelyben a dokumentáció beérkezésének nyugtázása mellett megküldik az ügyiratszámot is.²⁴ Ezt követően a kötelékvédők közül egy biztos vizsgálja át az aktákat, majd a különleges bizottság három tagjához kerül közös állásfoglalásra.

Általában az ez alapján hozott döntést az eljárásjognak megfelelő úton közlik az egyházmegyével, vagy pedig az eset a Szentatya elé kerül, hogy a házasság felbontásáról döntsön.²⁵ Utóbbi esetben a szóban forgó házassági ügy a Hittani Kongregáció vezetőinek szokásos kihallgatása alkalmával – azaz általában a prefektus révén²⁶ – kerül a pápa elé,²⁷ majd a döntést a Kongregáció leirata (*rescriptum*) révén közlik az egyházmegyével.

III. A döntés és annak végrehajtása

A Hittani Kongregáció házassági ügyekben a következő döntéseket hozhatja:

pro gratia: a házassági ügy a Kongregáció vezetőjének beleegyezésével a Szentatya elé került, aki pozitív döntést hozott. Az egyházmegyét közvetlenül a döntés után e-mailen értesítik, néhány nappal később elküldik az elkészült írásos leiratot.

detur documentum libertatis: a szóban forgó házasság vagy *semmiss* (bár a semmisséget nem sikerült a szükséges erkölcsi bizonyossággal bebizonyítani), vagy a hit javára *felbontható (aut–aut)*.²⁸ A felbontandó házasság érvényességére vonatkozó pozitív bizonytalanságot a Szentatya előtt egyesével meg kell említeni (*Normae*, Art. 10). A *status liber* jogi alapjairól szóló kérdés nélkül való kifejezett döntés

²³ Vö. *Regolamento proprio della Congregazione per la Dottrina della Fede*, 1995. október 22., Art. 33: „§ 1. I Commissari, quale corpo permanente di collaboratori, danno la loro assistenza nella trattazione delle cause di scioglimento di matrimonio, in favorem fidei. – § 2. Vengono nominato con biglietto del Prefetto, udito il parere del Segretario, del Sottosegretario e del Capo Ufficio.” A „Commissione Speciale per la Trattazione delle Cause di Scioglimento di Matrimonio ‘in favorem fidei’” különleges bizottság ragjaihoz lásd az aktuális Pápai Évkönyvet, pl. *Annuario Pontificio per l’anno 2020*. Città del Vaticano, 2020. 1141–1142.

²⁴ Ahol ez a kommunikációs lépés nem e-mailen történik, a Hittani Kongregáció házassági szekciója köszönettel veszi az egyházmegyei bíróság vagy a jogi részleg egy általános (azaz lehetőség szerint nem személyre szóló) e-mail címének közlését az *infavoremfidei@cfaith.va* címen.

²⁵ A SABBARESE [(2014) i. m. 248.] által említett esetek Congressus vagy Consulta általi tárgyalása csak nagyon ritkán szükséges.

²⁶ Vö. *Regolamento proprio della Congregazione per la Dottrina della Fede*, 1995. október 22., Art. 16 § 2: „Di norma spetta al Cardinale Prefetto sottoporre al Sommo Pontefice le decisioni [...] delle Commissioni dell’Ufficio Matrimoniale.”

²⁷ Vö. *Regolamento proprio della Congregazione per la Dottrina della Fede*, 1995. október 22., Art. 77 § 2: „Lo stesso [azaz a prefektusnak vagy a titkárnak adott pápai kihallgatás számára előkészített anyag] faranno circa le decisioni delle Commissioni dell’Ufficio Matrimoniale per il ‘privilegium fidei’...”

²⁸ Ez a lehetőség például akkor alkalmazható, ha a megidézett fél előző házassága hallomásból ismert, az abból következő házassági akadály azonban a megidézett fél részt nem vétele miatt nem bizonyítható.

után a záró leirat általánosságban fogalmazza meg a kérelmező szabadságát a házasságkötéshez.²⁹

negative: a kérelmező kérelmét a keresztség meg nem történtét vagy más kizáró követelményt illetően hiányzó erkölcsi bizonyosság miatt elutasítják. Az indoklást a Kongregáció válasziratában közlik.

dilata et compleantur acta: a kérelmet nem kell szükségszerűen elutasítani, de a záró döntéshez szükség van újabb iratokra, amelyeket a Kongregáció válaszában felsorol.

bonum habet fundamentum: a kérelmet harmadik fél megemlítése nélkül adták be. A Kongregáció ezért csak a szükséges feltételek teljesülését mondja ki, de a házasságot csak azután tudják felbontani, amikor a harmadik felet bemutatják.

A döntés végrehajtása

Az első két esetben a leirat hátoldalára a felbontásról szóló döntés, illetve a kérelmező szabad állapotának nyilvánosságra hozatalához pontosításokat fűznek:

- ha a felbontott házasságban gyermekek születtek, a katolikus kérelmezőnek lehetőségei szerint vallásos nevelésükről gondoskodnia kell;
- nem katolikkal történő házasságkötés esetén a megfelelő felmentést a CIC 1086. kánonja, illetve felmentést az 1125. k. alapján megadják;
- utóbbi esetben a katolikus partnert arra hívják fel, hogy *precibus et exemplo* (ímával és jó példával) a nem katolikus partner megtéréséért tegyen;
- a katolikus félnek, aki a kánoni házasságot kötött, s már együtt él az új partnerével vagy nem katolikus házasságot kísérelt meg, megfelelő bünbánatot kell tartania. A bünbánat mértéke a részegyház hatóságaira van bízva.³⁰
- A döntésről a megidézett felet is értesíteni kell.³¹

²⁹ A. M. ABATE: *Lo scioglimento del vincolo coniugale nella giurisprudenza ecclesiastica*. Napoli, 1972. 188–194., különösen 192.

³⁰ Ehelyütt lehetőség nyílik konkrét példákra az elváltak és újrَاهázasodottak helyi egyházi gyakorlata esetében. Az erre vonatkozó megfontolások a legutóbbi szinódusi vitákat és dokumentumokat is befolyásolták [vö. SYNODUS EPISCOPORUM (XIV. Coetus Generalis Ordinarius): *Instrumentum laboris*, 2015. június 23. Nr. 122–123.]; bár kifejezetten nem utalnak az analóg, és az *in favorem fidei* házassági ügyekben kétségtelenül legitim gyakorlatra.

³¹ Ebből az is látszik, hogy a *solutio vinculi matrimonialis in favorem fidei* nem csupán egy egyoldalú felmentés a megkötendő házasság akadályai alól [vö. J. T. NOONAN: *Privilege of the Faith. Divorce or Dispensation?* *The Jurist*, Vol. 65. (2005) 412–420., különösen 417.], hanem a kötelék valódi feloldása inkább fél számára. ABATE (i. m. 197.) idézi megerősítésül („Una volta che il vincolo coniugale è sciolto, diventano libere ambedue le parti”); SACRA CONGREGATIO DE PROPAGANDA FIDEI: *Instructio*, 1824. szeptember 16.: *Collectanea S.C.P.F.*, Nr. 784, ad 1: „Principium autem iuris communis est: soluta a vinculo coniugali muliere, solum remanere et virum. Quippe vinculum est inter duo, seu duorum in unum, idcirco libertas unius libertatem infert alterius.” A Hittani Kongregáció idevágó válaszai is megerősítik. Vö. SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII: *Chicagien.*, 1962. február 21., Prot. N. 2036/59M: *The Jurist*, Vol. 22. (1962) 248. [= *Leges Ecclesiae* III, Nr. 3042 = *Canon Law Digest*, Vol. VI., 641–642. = A. M. ABATE: *Il matrimonio nella nuova legislazione canonica*. Roma, 1985. 305–306., 25. jegyzet]: „[T]he pars conventa who has become a Catholic may without further recourse to the Holy See avail himself of the pontifical favor in order to marry a Catholic...”; SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII:

Nem említik kifejezetten azt a nyilvánvaló szükségszerűséget, hogy a házasság felbontásáról szóló döntést a plébániai anyakönyvben minden félnél be kell jegyezni.

IV. Gyakorlati megjegyzések

A döntés végrehajtása során felmerülhetnek olyan körülmények, amelyek, kiindulva abból, hogy a *favor fidei* eljárás szabályos, néha *praeter legem* gyakorlatot hoznak magukkal.

1. Egy eset benyújtása harmadik fél nélkül

Fentebb már ez a lehetőség előkerült, hogy egy házassági ügyet mint *favor fidei* esetet nyújtanak be, de anélkül, hogy fennállna egy konkrét új kapcsolat.

Ez hasznos lehet például ezért, mert ilyenkor a történetekhez időben közelebb kérdeznek ki a tanúkat, akik később talán nehezebben emlékezhetnek, vagy esetleg nem is lesznek kikérdezhetőek.

Az aktákat ebben az esetben is az egyházmegyei szakasz lezártát követően a szokott módon továbbítják a Kongregációhoz. Az esetet azonban nem viszik a Szentatya elé felbontást kérve, a Kongregáció csupán megállapítja a szükséges feltételek fennálltát: *casus bonum fundamentum habet*. Második lépésben a püspök kiegészítheti az ügyet a harmadik félről szóló információkkal, és az esetet, immár teljességében, közvetlenül záró döntésre nyújtják be.³²

2. A harmadik fél utólagos cseréje

A házasságot, ami miatt a felbontási eljárást kezdeményezték, végül nem kötötték meg, mivel az új kapcsolat is időközben tönkrement. Ehelyett a házasságot új partnerrel kívánják megkötni.

Ebben az esetben a *favor fidei* eljárás teljes újbóli lefolytatása nem szükséges. A harmadik félre vonatkozó releváns dokumentumok és a szokásos, hivatalból megküldendő

Montereyen.-Fresnen., 1950. május 4., Prot. N. 1289/49M; ld. *Canon Law Digest*, Vol. III., 488., ahol a katolikus megidézett fél a kegy megadását követően „potereit [sic] servatis de iure servandis, novas nuptias inire etiam cum non catholica muliere.” A döntés közzététele a megidézett fél részére bizonyos megalapozott esetekben a megyéspüspök belátására van bízva: „Gratia intellegitur communicanda iuxta prudens iudicium Ordinarii” (SACRA CONGREGATIO SANCTI OFFICII: *Detroiten.*, 1962. július 2., Prot. N. 2474/61M: *The Jurist*, Vol. 23. [1963] 117. [= *Leges Ecclesiae* III, Nr. 3068 = *Periodica*, Vol. 79. (1990) 568–569. = A. M. ABATE: *Il matrimonio nella nuova legislazione canonica*. Roma, 1985. 305., 24. jegyzet; angolul: *Canon Law Digest*, Vol. V., 548–549.).

³² Vö. *L'Attività della Santa Sede* 2001. 707–708.: „Benché all'Ufficio sono trasmessi anche casi di scioglimento senza che la parte richiedente abbia intenzione di contrarre un nuovo matrimonio, tuttavia la prassi del Dicastero in questi casi è di raccomandare la grazia solo quando il richiedente ha scelto la parte con cui intende celebrare il futuro matrimonio.”

iratok megküldése elegendő, hogy a Hittani Kongregációnál a harmadik fél cseréjének engedélyéért folyamodjanak.³³

3. Megjegyzések a házassági kötelék akadályá esetéhez a CIC 643. k. 1. § (2), valamint az 1042. k. (1) szerint

A Hittani Kongregációhoz néhány esetben olyan házassági ügyeket is benyújtanak, amelyekben egy nem szentségi házasság *in favorem fidei* felbontásához szükséges előfeltételek fennállnak ugyan, de nem egy új házasság, hanem a megszentelt élet egy intézményébe való belépés engedélyezését kérik.³⁴ Ebben az esetben nem kerül a Szentatya elé az ügy és nem szentségi házasság felbontásaként kezelik, hanem a Kongregáció felmentést kér házassági kötelék akadályá alól [CIC 643. k. 1.§ (2)].

A CIC 1042. k. (1) szerinti akadály esetében a szent rend felvételéhez A. ABATE³⁵ – a Hittani Kongregáció egy 1984-es döntését alapul véve³⁶ – az Istentiszteleti és Szentségi Fegyelmi Kongregáció illetékességéből indul ki. Az utóbbi időben, úgy tűnik, mégis bizonyos kérelmek a Hittani Kongregációhoz kerülnek benyújtásra.³⁷

Az egyházmegyei szakaszban ugyanúgy járnak el, mint a *favor fidei* eljárás esetében. A harmadik fél bemutatása helyett itt a részegyház vagy a megszentelt élet intézményének kijelentése szükséges, hogy a pápai felmentés esetén a papnövendékek közé vagy a noviciátusba a felmentettet fel kívánják venni.

Mivel azonban a kegy iránti kérelem nem a házasság felbontására irányul, a kérelmezőnek, ha feladja korábbi tervét, és mégis meg kíván nősülni, újra a házasság felbontásáért kell folyamodnia.

³³ Vö. J. KOWAL: Lo scioglimento del matrimonio in favorem fidei. In: P. A. BONNET – C. GULLO (a cura di): *Diritto matrimoniale canonico. III. La forma, gli effetti, la separazione, la convalida*. [Studi Giuridici 63] Città del Vaticano, 2005. 447–491., különösen 457–458. Erre vonatkozóan még CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Vancouverien.*, 1981. november 7., Prot. N. 1364/80M, Nr. 1: *Canon Law Digest*, Vol. IX., 684. [= *Leges Ecclesiae* VI, Nr. 4871.] Látható, hogy mostanában a harmadik fél cseréje esetén az eredeti leiratot nem kell visszaküldeni, hanem az engedélyt a Kongregáció kiegészítő irata adja meg.

³⁴ Vö. ABATE (1985) i. m. 294–295. Egy további döntés dokumentációja még: CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Petropolitan. in Insula Longa*, 1982. június 23., Prot. N. 273/80M; angolul: *Canon Law Digest*, Vol. X., 184–185.

³⁵ ABATE (1985) i. m. 295., 19. jegyzet; illetve még L. SABBARESE: Lo scioglimento del matrimonio in favore della fede. La fase diocesana della procedura. In: ASSOCIAZIONE CANONISTICA ITALIANA (a cura di): *Lo scioglimento del matrimoni canonico*. [Studi Giuridici 101] Città del Vaticano, 2013. 71–94., különösen 85.

³⁶ Vö. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Ialapen.*, 1984. június 11., Prot. N. 678/82M: „[...] la Feria IV, avendo constatato che non era praticabile la via del ‘favor fidei’, ha deciso che sia dato il ‘non obstaré’ dal punto di vista della competenza di questa Congregazione alla dispensa dall’ ‘impedimentum ligaminis’ per la quale è competente la S.C. per la Disciplina del Sacramenti...”

³⁷ Vö. CONGREGATIO PRO DOCTRINA FIDEI: *Funesiopolitan.*, 1999. október 26. és 2001. november 22., Prot. N. 129/99M; *Berolinen.*, 2003. november 22., Prot. N. 498/99M; *Valentinien.*, 2008. február 12., Prot. N. 492/07M.

4. Az eljárás költségei

Bár az egyházi közigazgatási szolgálatoknak nem szabad a költségek miatt megakadniuk, a Hittani Kongregáció ismer házassági ügyekre egy hagyományos, a különböző régiók gazdasági helyzetét figyelembe vevő, többfokozatú költségtáblát.

Ahol a kérelmező és az egyházmegye nem tudja a költségeket kifizetni, lehetséges, hogy a Kongregációnál a közigazgatási költségek csökkentését vagy a teljes elengedését kérelmezzék (Németország/Ausztria/Svájc esetében jelenleg 375,00 euró). Az ilyen irányú megkeresést az aktákhoz csatolni kell, amelyben a vizsgálóbíró magyarázata sokat segíthet a gazdasági helyzetkép jobb megértéséhez.

5. Sürgős esetek

Elvértve a Hittani Kongregációhoz olyan házassági ügyeket nyújtanak be, amelyeket a püspök mint különösen sürgős eseteket ítél meg. Ilyen sürgősség ok lehet például az egyik fél komoly betegsége hamarosan bekövetkező halállal. Valamivel többször történik, hogy nem sokkal a megbeszélt esküvő időpontja előtt derül ki, hogy az egyik félnek egyháziilag érvényes házasságkötése volt korábban.³⁸

Rendszerint a Hittani Kongregáció házassági szekciója igyekszik az illetékes püspök kérelmére, lehetőségei szerint mihamarabb megvizsgálni a szóban forgó esetet. Ezzel egy időben a Hittani Kongregáció azonban nem tud semmilyen garanciát (ennek megfelelően semmilyen összefüggő felvilágosítást sem) adni arra, hogy mennyi időt vesz igénybe a vizsgálat és mi lesz annak kimenetele.

A házassági szekció gyakorlatában fontos, hogy ilyen kivételes helyzetekben már a fedlapon jelezzék az ügy sürgősségét (*urgente*), és az aktákat kísérő levélben azt is, hogy miért sürgős, akár a tévedésből megadott esküvői időpontot is megemlítve.

6. Kapcsolat

A Hittani Kongregáció munkájához nagy segítséget nyújt, ha az aktákból a megfelelő helyen megtalálhatóak az illetékes bíróság, illetve egyházmegyei hivatal kapcsolati adatai (postacím, telefon, fax, e-mail).

In favorem fidei házassági ügyekben a megfelelő vatikáni hivatalok elérhetőek:

Congregazione per la Dottrina della Fede
Palazzo Sant'Uffizio
VA-00120 Città del Vaticano
cdf@cfaith.va
www.doctrinafidei.va

³⁸ Zárásként újra felhívjuk a figyelmet a helyi lelkipásztor nagy felelősségére, akinek házasságjogi ismeretei a továbbiak alakulására nézve nagy hatással vannak!

Ufficio Matrimoniale (szakkérdések esetén)

tel.: +39 06/698-95940

fax: +39 06/698-82012

e-mail: infavoremfidei@cfaith.va

Amministrazione (gazdasági kérdések esetén)

tel.: +39 06/698-95955

fax: +39 06/698-83409

e-mail: amministrazione@cfaith.va

I. függelék

A 2018/2019-es statisztika

A 2018. augusztus 1. és 2019. július 31. között a házassági szekcióba beérkezett kérelmek statisztikája. A megadott számadatok ennél fogva a tulajdonképpeni felbontási ügyek mellett egyéb kérelmeket is tartalmaznak, amelyekkel a házassági szekcióhoz fordultak.

ország	eset	%	eset	%
ÁZSIA				
Bangladesh	1	0,19	83	15,60
Brunei	1	0,19		
Kína	1	0,19		
Hong Kong	62	11,65		
India	6	1,13		
Indonézia	2	0,38		
Kazahsztán	2	0,38		
Malajzia	1	0,19		
Szingapúr	7	1,32		
ÓCEÁNIA				
Ausztrália	16	3,01	16	3,01
AFRIKA				
Burkina Faso	6	1,13	8	1,50
Elefántcsontpart	2	0,38		
EURÓPA				
Ausztria	1	0,19	171	32,14
Cseh Köztársaság	21	3,95		
Franciaország	28	5,26		
Horvátország	5	0,94		
Írország	4	0,75		
Lengyelország	5	0,94		
Luxemburg	2	0,38		
Málta	1	0,19		
Nagy-Britannia	19	3,57		
Németország	68	12,78		
Norvégia	1	0,19		
Olaszország	7	1,32		
Szlovák Köztársaság	6	1,13		
Svájc	1	0,19		
Törökország	2	0,38		
KÖZEL-KELET				
Egy. Arab Em.	1	0,19	1	0,19

KÖZÉP- ÉS DÉL-AMERIKA			5	0,94
Argentína	2	0,38		
Brazília	1	0,19		
Puerto Rico	1	0,19		
Venezuela	1	0,19		
ÉSZAK-AMERIKA			247	46,43
Kanada	42	7,89		
Egy. Államok	205	38,53		
KONGREGÁCIÓN BELÜLI ÜGYEK			1	0,19
	1	0,19		
MINDÖSSZESEN	532			

II. függelék

HITTANI KONGREGÁCIÓ

Megjegyzések az in favorem fidei eljárás dokumentálásának és lefolytatásának szempontjaihoz

1. A megyéspüspök

Az *in favorem fidei* eljárás elindításához illetékessége a megyéspüspöknek és a vele egyenlő elbírálás esőknak, így az eparchiális püspöknek van (Art. 3). Ahol a *Normae* szövegében *episcopus* áll, ott azt az Art. 3 szerint kell érteni.

A normák figyelembe veszik, hogy azok az ügyek, amelyeknél a megyéspüspök van nevesítve, azok csak rá, illetve a vele egy elbírálás alá esőkre vonatkoznak, kizárva az általános helynököt és a püspöki helynököt, kivéve, ha azok különleges megbízással rendelkeznek (CIC 134. k. 3. §). Ha a megyéspüspök az általános helynöknek vagy egy püspöki helynöknek különleges megbízást ad, hogy helyette járjon el, akkor szükséges mellékelni annak a CIC 474. kánonja szerint a megyéspüspök által aláírt, szabályszerűen dátumozott és a jegyző által hitelesített másolatát.

2. Az eljárás előkészítése

A vizsgálóbíró, a kötelékvédő és a jegyző megbízása vagy kinevezése írásban kell, hogy történjék, a megyéspüspök aláírásával, dátummal ellátva és a jegyző által hitelesítve. Ez tartós vagy eseti lehet. Mivel ez jelenti az eljárás egyházmegyei szakaszának kezdetét, a bizottságot *azelőtt* kell felállítani, mielőtt bármilyen vallomást felvettek volna vagy bármilyen kutatást véghez vittek volna.

3. A votum

A püspöki votumot magának a megyéspüspöknek kell aláírnia. A dokumentumnak, amelyet lelkipásztori teljhatalma alapján állít ki, tartalmaznia kell az ügyről alkotott véleményét, valamint javaslatának okait. Pontosan ki kell fejtenie, hogy a kegy megadásához szükséges feltételek adottak-e, illetve van-e alapos kétely a házasság érvényességét illetően (Art. 21 és 24). A püspöknek világosan le kell írnia a felek jelenlegi élethelyzetét és meg kell említenie, hogy a kérelmező valamilyen formában kötött-e új házasságot vagy együtt él-e harmadik személlyel (Art. 1, 4–5 és 24). A bosszú bármilyen veszélyének, amely a kegy megadásakor létrejöhet, a kérelmező illetve a jövőbeni házastárs megtérésének őszinteségében való bármely kételynek, illetve minden különleges nehézségnek, amely a kérelmező számára a korábbi házasságból maradhat, el kell hárulnia az útból, mielőtt a benyújtják az ügyet (Art. 7 § 3, 9, és 20).

4. A vizsgálóbíró jelentése

A vizsgálóbíró jelentése, amelyet a lezárt eljáráshoz csatolni kell, ha azt a kötelékvédők megküldték, más jellegű, mint a püspök votuma (Art. 23). A jelentésnek a tanúvallomások minőségére kell összpontosítania, illetve arra, hogy egyes, a kérelmező által megnevezett tanúk miért nem tettek formális vallomást, valamint arra, hogy az előírt anyakönyvi kutatásokat miért nem végezték el. Röviden összefoglalva az eljárás lefolytatásának első kézből való kommentárja kell, hogy legyen. Ezen a módon a jelentés értékes utalás, amely alapján jól látszódnak a Kongregáció által adott esetben elvárt további kijelentések vagy az akták további kiegészíteni valói.

5. Tanúsítványok és határozatok

A keresztelés vagy a hitvallás tanúsítványát, vagy adott esetben mindkettőt csatolni kell az eljáráshoz, mégpedig a kérelmezőt és/vagy a harmadik félét (Art. 22 § 2) is. Az első házasságból származó gyermekek keresztelési tanúsítványait is csatolni kell, ha még kiskorúak. Katolikus házasságkötés esetében a jegyesvizsgálat fénymásolatát és a polgári házasságkötés vagy a felbontandó házasság civil semmisségének kinyilvánítását csatolni kell.

A válásról szóló, a polgári semmisség vagy kánoni semmisség kinyilvánításának rendelkező részéről szóló tanúsítvány mindegyik kérelmező vagy a harmadik fél esetében a megkötött házasságról irat csatolandó (Art. 19). Minden nem kánoni forma szerint kötött házasság esetében mindig az illetékes felsőbb hatóság által kiadott semmissé nyilvánításról született határozatot kell csatolni még akkor is, ha az a csatolandó okiratok felsorolásában nem szerepel.

Minden nem katolikus féllel kötött házasság lényegi elemét jelentik azok a biztosítékok, amelyek a katolikus életvezetésre, a gyermekek katolikus nevelésére vonatkoznak, s ezeknek a garanciáknak írásban és mindkét fél által aláírva rendelkezésre kell állniuk. Ezek nélkül a felbontás kegyét nem adják meg (Art. 5). Ha bölcsen előre látható, hogy a párnak már nem lehet gyermeke, akkor a katolikus félnek azt kell megígérnie, hogy hitét megtartja és gyakorolja, a nem katolikus félnek pedig azt kell megígérnie, hogy házastársának megengedi a katolikus hit gyakorlását.

6. Tanúvallomások

Mindkét házastársat meg kell hallgatni a vizsgálat alkalmával. Ha a korábbi házastárs távol marad az eljárástól, akkor azt *ad normam iuris* (Art. 12, 15 § 2) rögzíteni kell. Ez azt jelenti, hogy a vizsgálóbírónak kapcsolatba kell lépnie a másik féllel, és ki kell vele jelentetni, hogy kész az együttműködésre. Ha másik fél nem jelent meg, és távolmaradása okát nem indokolta, a vizsgálóbírónak az aktákhoz egy dokumentumot kell csatolnia, amely rögzíti a tényt és leírja a helyzetet. Mielőtt azonban ezt megteszi, meg kell arról győződnie, hogy az idézés valamilyen formában valóban eljutott a másik félhez (vö. CIC 1592. k.).

A *harmadik fél*nek azok között kell lennie, akik tanúvallomást tesznek. Akkor is, ha általában nincs abban a helyzetben, hogy a korábbi házasságból való felek keresztségé-

ről bármit tudjon, tud nyilatkozni a kérelmező esetleges olyan kötelezettségeivel kapcsolatban, amelyek a korábbi házasságával vannak összefüggésben, távolabbról pedig azokról az okokról, amelyek a házasság tönkremeneteléhez vezettek, de tud a saját és a kérelmező hitéletéről is nyilatkozni.

7. Írásbeli nyilatkozatok és telefonbeszélgetések

A rendelkezések kimondják, hogy minden, az eljárás során tett dolog a jogi normák szerint bizonyító erejű (Art. 12 § 1), és hogy minden kijelentés feljegyzését a tanúk, a vizsgálóbíró és a jegyző aláírják, illetve jelezni kell, hogy eskü alatt, eskü alól felmentve vagy az esküt megtagadva vallott (Art. 14, 15).

Ha egy tanú nagyon messze lakik vagy nem tud, illetve akar valamilyen okból a vizsgálóbíró hivatalába menni, máshol is kikérdezheti a jegyző, vagy kikérdezhető valamilyen más törvényes formában (Art. 15; CIC 1528. k.).

Levélben vagy telefonon történő kijelentések visszaélésekre adnak okot és nagyon bizonytalan a bizonyító erejük. Nincs garancia a kijelentő személyére vonatkozóan, aki az írásbeli válaszokat adta vagy telefonon keresztül válaszol. Levélben érkezett válaszok gyakran homályosak és pontatlanok. Nem adnak arra lehetőséget, hogy közelebbi magyarázatot vagy megerősítést kérjenek bizonyos válaszokra vonatkozóan. Tágabb értelemben az a veszély áll fenn, hogy valaki diktálja a választ. Ha egy rendkívüli körülmény ezt a válaszadási formát igazolni tudja, a kijelentéseket legalább jegyző vegye fel, vagy valamilyen módon legitimálni kell azt, hogy a kijelentések valódiságát biztosítsák annak érdekében, hogy a tanúvallomás valóban az őt illető bizonyító erővel rendelkezzen.

8. Összegzés és tartalomjegyzék

A kötelékvédő állásfoglalásán túl az aktához tartalomjegyzéket és összegzést kell fűzni. Az összegzés áttekintés a kérelmezőre, a korábbi és a jövőbeli házastársra vonatkozó lényegi információkról. A tartalomjegyzék a tartalom felsorolása, vagy az összes dokumentum, kijelentés és egyéb irat listája az oldalszámokkal együtt. Ezért kell minden oldalt mindig pontosan megszámozni.

Annak ellenére, hogy a lezárt eljárásban található iratok rendjére vonatkozóan nincs előírás, a következő sorrend felgyorsítja az eset vizsgálatát: (1) összegzés, (2) kérelem, (3) a bizottság állásfoglalása, (4) a kérelmező és a korábbi házastárs kijelentései, (5) csatolt dokumentumok és a keresztelési anyakönyvekben folytatott kutatás eredménye, (6) tanúvallomások, (7) a harmadik fél kijelentései és a csatolt dokumentumok, (8) a felek vallásgyakorlására vonatkozó irat, (9) a vizsgálóbíró jelentése, (10) a kötelékvédő állásfoglalása, (11) a püspök votuma, (12) az iratok hitelesítése, (13) tartalomjegyzék.

9. Az akták három példánya

A normák a dokumentumok eredeti példányait és hitelesített másolatait (*tum originalia tum in authentico exemplari*: Art. 13 § 1) írják elő. Azoknak a dokumentumoknak nincs bizonyító erejük, amelyeket nem eredeti példányban nyújtanak be, vagy azokat

nem egyházi vagy világi jegyző szerezte be, és azt mint az eredetivel egyezőt nem hitelesítette (vö. CIC 1544. k.). A vizsgálóbírónak mindig eredeti vagy hitelesített dokumentumokra kell hagyatkoznia.

A Kongregációba küldött iratoknak minden olyan dokumentumot tartalmaznia kell, amelyek az eljáráshoz tartoznak. Egy olyan kijelentés, hogy ‘az akták a bíróság iratai között fellelhetőek’, nem elég. Minden dokumentumhoz, amelyet nem egy, a Római Kúria által használt nyelven írtak, fordítást kell csatolni (Art. 25 § 1; vö. *Pastor Bonus* apostoli konstitúció, 16).

Ahol a normák előírják, hogy a püspököknek a Kongregációba „*tria exemplaria actorm omnium*” kell küldenie (Art. 25), azt úgy kell érteni, hogy egy példánynak lehetőség szerint eredeti iratokat vagy hitelesített másolatokat kell tartalmaznia, a másik kettő ezek fénymásolata, ez összesen három példány. A jegyzőnek ennek ellenére az akták minden példányát hitelesítenie kell (Art. 13 § 2).

III. függelék

A favor fidei eljárás űrlapjai

A következő űrlapok a Kongregáció honlapjáról pdf formátumban letölthetőek:

www.doctrinafidei.va

[Summarium]

A kétoldalas összegzést az aktákhoz csatolni kell (vö. Normae, Art. 25 § 1).

- 1 -		ÖSSZEFOGLALÁS		- 1 -	
A. az <i>in favorem fidei</i> felbontására beterveztett házasságról					
1. A kérelmező	családnév:		születési dátum:		
	keresztnev:		Tanúvallomás: ___ o.		
	Kereszttség státusza				
	<i>a házasságkötéskor:</i> ☐ kereszteleetlen ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ ismeretlen		<i>jelenleg:</i> ☐ kereszteleetlen ☐ <i>katekumen</i> ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ <i>felvételt kérte a Katolikus Egyházba</i> ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ ismeretlen		kereszttség dátum: _____ dokumentum: ___ o.
					felvétel a Katolikus Egyház teljes közösségébe dátum: _____ dokumentum: ___ o.
korábbi/későbbi válaszok? ☐ NEM ☐ IGEN (vö.: csatolt táblázat)					
2. A megidézett fél	családnév:		születési dátum:		
	keresztnev:		☐ tanúvallomás: ___ o. ☐ távolmaradási dekrétum: ___ o.		
	Kereszttség státusza				
	<i>a házasságkötéskor:</i> ☐ kereszteleetlen ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ ismeretlen		változások a házasság közben vagy utána:		kereszttség dátum: _____ dokumentum: ___ o.
					felvétel a Katolikus Egyház teljes közösségébe dátum: _____ dokumentum: ___ o.
korábbi/későbbi válaszok? ☐ NEM ☐ IGEN (vö.: csatolt táblázat) ☐ ismeretlen					
3. A házasság	dátum:		a kérelmező életkora:		a megidézett fél életkora:
	tanúsítvány: ___ o.		jegyesvizsgálat és DC akadályá alóli felmentés: ___ o.		
4. Gyermek	számuk?		kinek van gondoskodási joga, ha van:		
	meg vannak-e keresztelve? ☐ NEM ☐ NEM KAT. ☐ KAT. ☐ egyéb: _____			tanúsítványok: ___ o.	

- 2 -		ÖSSZEFOGLALÁS		- 2 -		
5. Válás	a felek együtt éltek-e a keresztség felvételét követően: ☐ NEM ☐ IGEN					
	a végleges szétválás dátuma:					
	a válás dátuma:			válódokumentum: ___ o.		
B. A kérelmezett házasságkötés						
1. Jövőbeli házastárs	családnév:			születési dátum:		
	keresztnév:			tanúvallomás: ___		
	Keresztség státusza					
	☐ keresztleetlen ☐ <i>katikumen</i> ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ <i>felvételt kérte a Katolikus Egyházba</i> ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ ismeretlen			keresztség		
				dátum:	dokumentum: ___ o.	
			felvétel a Katolikus Egyház teljes közösségébe			
			dátum:	dokumentum: ___ o.		
korábbi válások? ☐ NEM ☐ IGEN (vö.: csatolt táblázat)						
2. A házasságkötés szándéka	együttélnék-e már			☐ NEM ☐ IGEN		
	kötöttek-e már házasságot			☐ NEM ☐ IGEN, dátum:		
				dokumentum: ___ o.		
	Kértek-e DC felmentést?			☐ NEM ☐ IGEN	illetve biztosíték:	
	Kértek-e felmentést vegyesházasság esetén?			☐ NEM ☐ IGEN	☐ IGEN, ___ o.	
	gyermekük száma ebből a kapcsolatból			keresztlevél/ek: ___ o.		
3. Az eljárás lépései	kérelem, dátummal és aláírással: ___ o.			a bizottság kinevezése: ___ o.		
	a plébános ajánlása: ___ o.			a vizsgálóbíró jelentése: ___ o.		
	a kötelékvédő jelentése: ___ o.			a püspök votuma: ___ o.		
	oldalszámzás ☐ IGEN			tartalomjegyzék ☐ IGEN		
	három példány, hitelesített ☐ IGEN			XXX		
	eljárási illeték:			☐ A kérelmező ki tudja a teljes díjat fizetni. ☐ <i>in forma pauperum</i> ☐ A kérelmező ___ eurót tud kifizetni.		

[Summarium – Melléklet]

Ezt a további űrlapot az összegzéshez kell csatolni, ha – a felbontandó és esetleg az érvényesítendő házasságon túl – a feleknél további házasságkötések történtek (vö. *Normae*, Art. 19).

- Melléklet -		Megelőző/későbbi házasságok		- Melléklet -		
(Kérjük minden megelőző/későbbi házasságkötésre vonatkozóan mindhárom fél esetében kitölteni!)						
Házasság... ☐ kérelmező ☐ megidézett fél ☐ jövőbeli házastárs	kivel	családnév:		keresztnév:		
	<i>Kereszttség státusza:</i> ☐ keresztleetlen ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ egyéb: _____			dátum: _____ kereszttség: _____ keresztlevél: ___ o.		
				esetleges további megjegyzések:		
	házasságkötés		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	válás		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	egyházi semmisség		dátum:		dokumentum: ___ o.	
Házasság... ☐ kérelmező ☐ megidézett fél ☐ jövőbeli házastárs	kivel	családnév:		keresztnév:		
	<i>Kereszttség státusza:</i> ☐ keresztleetlen ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ egyéb: _____			dátum: _____ kereszttség: _____ keresztlevél: ___ o.		
				esetleges további megjegyzések:		
	házasságkötés		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	válás		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	egyházi semmisség		dátum:		dokumentum: ___ o.	
Házasság... ☐ kérelmező ☐ megidézett fél ☐ jövőbeli házastárs	kivel	családnév:		keresztnév:		
	<i>Kereszttség státusza:</i> ☐ keresztleetlen ☐ nem katolikus megkeresztelt ☐ katolikus ☐ érvénytelenül keresztelt ☐ egyéb: _____			dátum: _____ kereszttség: _____ keresztlevél: ___ o.		
				esetleges további megjegyzések:		
	házasságkötés		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	válás		dátum:		dokumentum: ___ o.	
	egyházi semmisség		dátum:		dokumentum: ___ o.	

[Ígéretek]**ÍGÉRET**(vö.: *Normae*, Art. 5)**A. A katolikus fél ígérete**

Alulírott, pap jelenlétemben megígérem,
hogy hitemet gyakorolni fogom,
és legjobb erőm szerint teljesíteni fogom kötelességeim;
minden házasságunkból származó gyermeket a Katolikus Egyházban
fogom megkereszteltetni és őket az Egyház tanítása
és gyakorlata szerint nevelni.

[aláírás]**B. A nem katolikus fél ígérete**

Alulírott, pap jelenlétemben megígérem,
hogy házastársamat nem fogom abban akadályozni, hogy hitét gyakorolja,
és ünnepélyesen letett ígését megtartsa,
hogy minden házasságunkból származó gyermeket
katolikus hitben megkereszteltesse és nevelje.

[aláírás]**C. A pap igazolása**

Én, alulírott, pap ezennel igazolom,
hogy a két fél a fenti
ígéretet előttem szabadon megtette.

[dátum]_____
[aláírás]*pecsét*